

Y MAES FFRWYDRON MWYNOL

➤ Macrofwynau a Microfwynau, y cyfeirir atynt yn aml fel prif elfennau ac elfennau hybrin, sydd ill dau yn gydrannau deietegol hanfodol ar gyfer iechyd, twf, a pherfformiad atgenhedlu gorau posibl mewn biff a defaid.

➤ Ffactorau a all effeithio ar argaeledd mwynau:

• MATH O BRIDD • MATH AC ANSAWDD PORTHIAN
• RHEOLAETH • CLEFYDAU

➤ Os byddwch yn sylwi ar unrhyw un o'r arwyddion diffyg, trafodwch gynnal profion gwaed a/neu ddadansoddiad o'r afu/iau i wneud diagnosis a datblygu cynllun ategu wedi'i deilwra.

Prif Fwynau = Macrofwynau - angen symiau cymharol fawr ohonynt

Mwyn	Swyddogaeth	Arwyddion Diffyg (Gwartheg)	Arwyddion Diffyg (Defaid)	Dull Ategu
Calsiwm (Ca)	Datblygiad a chynnal a chadw ysgerbydol, swyddogaeth y cyhyrau, trosglwyddiad trwy'r nerfau	Y llechau (lloi), Osteomalacia (llawndwf), Twf gwael, Gwendid, Dera'r borfa	Cyfradd twf is, y llechau (ŵyn), Anystwythder, Gwendid, Tocsaemia Beichiogrwydd	Calsiwm carbonad, deucalsiwm ffosffad, blociau llyfu
Ffosfforws (P)	Datblygiad a chynnal a chadw ysgerbydol, metaboledd egni, swyddogaeth gellog	Y llechau (lloi), Osteomalacia (llawndwf), Anystwythder, Gwendid, Llai o awch bwyd	Cyfradd twf is, y llechau (ŵyn), Gwendid, Anystwythder, tocsaemia beichiogrwydd	Deucalsiwm Ffosffad, monosodiwm ffosffad, blociau llyfu
Magnesiwm (Mg)	Swyddogaeth y cyhyrau, actifadu ensymau, datblygiad esgyrn	Dera'r borfa, Nerfusrwydd, Cryndodau, Llai o awch bwyd	Dera'r borfa, Nerfusrwydd, Trawiadau, Marwolaeth sydyn	Magnesiwm ocsid, magnesiwm sylffad, blociau llyfu
Sodiwm (Na)	Cydbwysedd hylifau ac electrolytau, Trosglwyddiad trwy'r nerfau, swyddogaeth y cyhyrau	Gwendid, syrthni, llai o awch bwyd, Pica (bwyta gwrthrychau annormal)	Gwendid, syrthni, Colli gwlan, cyfradd twf is	Halen (sodiwm clorid)
Potasiwm (K)	Cydbwysedd hylifau ac electrolytau, Swyddogaeth y cyhyrau, Trosglwyddiad trwy'r nerfau	Gwendid cyhyrol, Blinder, Llai o awch bwyd, Clwy'r boten	Gwendid yn y cyhyrau, syrthni, dolur rhydd, cyfradd twf is	Potasiwm clorid, blociau llyfu
Sylffwr (S)	Asidau Amino, Synthesis Protein, Cynhyrchiant Gwlan ac Iechyd y traed.	Llai o awch bwyd, Colli pwysau, Syrthni, Glafoerio Gormodol	Llai o awch bwyd, Colli pwysau, Glafoerio helaeth, llygaid niwlog	Dimethyl sylffocsid (DMSO), methylsulfonylmethane (MSM)

Ariennir gan
Lywodraeth Cymru
Funded by
Welsh Government

FARMING
connect
cyswllt
FFERMIO

EIN FFERMYDD
OUR FARMS

Mwynau Elfennau Hybrin = Microfwynau - angen symiau cymharol fach ohonynt

Microfwyn	Swyddogaeth	Arwyddion Diffyg (Bïff)	Arwyddion Diffyg (Defaid)	Dulliau Ategu (Bïff a Defaid)
Copr (Cu)	System imiwneidd, celloedd gwaed coch, ffrwythlondeb, twf, lliw côt	Twf gwael, dolur rhydd, côt gwallt garw	Cefn gwan, twf diffygiol, anffrwythlondeb	Torthau mwynau, bolysau, drenshis, dwysfwydydd
Seleniwm (Se)	Swyddogaeth y cyhyrau, swyddogaeth imiwneidd, ffrwythlondeb, gwrthocsidydd	Afiechyd cyhyrau gwyn, ôl-frych, llai o ffrwythlondeb	Afiechyd cyhyrau gwyn, llai o ffrwythlondeb, cyflwr gwael	Porthiant wedi'i gyfoethogi â seleniwm, torthau mwynau, bolysau, pigiadau, drenshis
Cobalt (Co)	Cynhyrchiant fitamin B12, swyddogaeth y rwmn, cynhyrchiant celloedd gwaed coch a thwf	Llai o awch bwyd, colli pwysau, diffyg twf, anffrwythlondeb	Llai o awch bwyd, pica, diffyg twf	Pelenni cobalt, torthau mwynau, dwysfwydydd, bolysau, drenshis
Ïodin (I)	Swyddogaeth, twf a datblygiad y thyroid	-	Goitr, twf gwael, wŷn gwan, problemau atgenhedlu	Torthau halen ag iodid (defaid yn unig)
Sinc (Zn)	System imiwneidd, iechyd traed, twf gwllân	Parakeratosis, niwmonia	Parakeratosis, iechyd traed gwael, cloffni	Torthau mwynau, dwysfwydydd
Manganîs (Mn)	Datblygiad esgyrn a dannedd, swyddogaeth ensymau, atgenhedlu	Annormaleddau ysgerbydol	Annormaleddau ysgerbydol, ffrwythlondeb gwael	Ddim yn ofynnol fel arfer
Haearn	Elfen graidd haemoglobin	Colli awch bwyd, cyfradd twf gwael, syrthni	Cyfraddau twf llai, mwy o risg o glefydau heintus	Nid oes ei angen gan fod glaswellt yn ffynhonnell wych o haearn.
Molybdenwm	Metaboledd purin	Dechrau ysgothi, datblygu cotiau llym, llai o ffrwythlondeb, poen yn y cymalau - cloffni	Oedi mewn ffrwythlondeb, cyfraddau beichiogi gwael, llai o gynhyrchiant laeth, colli pwysau	Drenshis, fodd bynnag, nid oes eu hangen fel arfer.

Cyfeiriadau:

Hybu Cig Cymru: Atchwanegion Elfennau Hybrin i Wartheg Cig Eidion a Defaid

Bïff ac Wŷn AHDB: Trace Elements in Beef and Sheep Production

Agrimin: Trace Elements, Minerals and Vitamins

Iechyd Anifeiliaid Provita: Trace Elements for Cattle & Sheep at Pasture

Nutrition for Sheep 6: Minerals & Vitamins

Vitamins & Minerals for Beef and Sheep Farmers - AHDB